

Hållbar Kultur- och Biblioteksplan

för Sorsele Kommun

Mål för kultur- och

Biblioteksplan under åren 2018-2022

Vision

”Ett livskraftigt Sorsele”

- *där vi tillsammans skapar ett hållbart och generöst samhälle för alla.*

Innehåll

Inledning	3
Framtidens V8	3
Framtidens Kultur	3
Sorsele värdegrund och prioriterade värdegrundsområden	4
Tillgänglighet	4
Funktionsnedsättningar	4
Jämställdhet	4
HBQT	4
Målområden V8 – Folkbibliotek	5
Målområden Barn- Skolbibliotek	6
Målområden Filialerna	7
Målområden Kultur	8
Målområden Kulturskola	9
Målområden Konstinköp	9
Kvalitet	10
Ekonomi	10
Bilaga: 1) Tillgänglighetsplan 2018-2022, 2) Kulturårshjulet 3) Trappan	

Inledning

Sorsele kommuns kultur- och biblioteksverksamhet är navet i aktuella kulturupplevelser med Sorsele bibliotek som motor i kulturarbetet. Kultur och biblioteksverksamheten består av Sorsele bibliotek som är ett integrerat skolbibliotek, Folkan står för teater, bio, och musik och dans. Filialer i Ammarnäs samt Gargnäs är en del av Sorsele kommun, servicenoder för ortsbör i glesbygd.

Kulturen bygger på Kulturårshjulet med temaveckor och event som planeras ihop med organisationer, föreningar samt vår egen personal.

V8 är namnet på samverkan mellan 8 kommuner i Västerbottens inland och namnet associeras med en motor som är drivkraften framåt i inlandskommunerna.

Framtidens V8bibliotek

Framtidens biblioteksservice bygger på digitala evolutionen med det digitala utbudet av service och tjänster. V8bibliotekens hemsida blir och är redan nu mötesplatsen på nätet för kommunernas samverkan. Biblioteken kommer bli mer interaktiva med rörlig bild, digitala plattformar och utlåningen och läsningen sker mer digitalt genom plattor och telefoner.

Framtidens kultur

Med framtidens kultur söker vi oss både bakåt och framåt på samma gång med att besöka kulturarv, museum men också konsumera dagens musik, teater och konst. Vi människor behöver förstå vår historia och då kan vi tolka vår framtid i en värld där vi går från de lokala till det globala på några sekunder.

Befolkning och målgrupper

Befolkningen i Sorsele kommun uppgår till drygt 2 530 personer med en medelålder på 46 år. Befolkningspyramiden är spretig med tyngdpunkt över 55 år. Sorseles folkmängd har minskat stadigt sedan 1970-talet och Tillväxtanalysprognos visar på fortsatt minskande befolkning. Framförallt är det gruppen 0-19 år som minskar. Kommunens befolkning är till största del bosatt på landsbygden. Befolkningen utgörs till ca 11 procent av utrikes födda personer. Sorsele hade ett flyttningsunderskott under 2017. Barn och ungdomar i förskolan och skolan är en målgrupp. Barnfamiljer med behov av kultur och bibliotek, mångfald och nationella minoriteter med unika kulturförfrågningar. Äldre med behov av mötesplatser och service, upplevelser och att vara tillsammans.

Värdegrund

Genom Mod, Glädje och Respekt möter vi våra medmänniskor i deras vardag!

Våra värdegrundsområden möter vardagen med jämställdhet, hbtq, mångfald och tillgänglighet

Vi vill arbeta och stödja, samordna och driva på frågor om jämställdhet, hbtq, mångfald och tillgänglighet så att konst- och kulturlivet är tillgängligt för alla oavsett till exempel etnisk och kulturell bakgrund, funktionsnedsättning, sexuell läggning, kön, könsidentitet eller könsuttryck. Sorsele kultur -och biblioteksverksamhet har som utgångspunkt ett kulturliv präglad av intersektionalitet med fokus på jämställdhet, mångfald och interkulturell utveckling. Vilket bidrar till ökad kvalitet och tillgänglighet.

Jämställdhet

Med jämställdhet menar vi att personer oavsett könstillhörighet ska ha lika stort inflytande över och vara delaktiga i kultur- och biblioteksutbudet.

Hbtq-perspektiv

Med hbtq-perspektiv beaktas homosexuellas och bisexuellas, transpersoners och queeras lika rättigheter och möjligheter att delta i, ha inflytande över och vara delaktiga i kulturlivet.

Interkulturell utveckling och mångfald

Med interkulturell utveckling menar vi verksamhet som främjar etnisk och kulturell mångfald i Sverige. *Interkulturell* används här för att understryka dimensionen av dialog och interaktion mellan organisationer och grupper. Sorsele ser på den samiska befolkningen som ett fokus vad gäller de nationella minoriteterna.

Målområden V8 - Folkbibliotek

Verksamheten ska utvecklas efter Unescos dokument för folk- och skolbibliotek och bibliotekslagen (SFS 1996:1596). I bibliotekslagen fastslås bl.a. att bibliotek ska finnas i varje kommun. Den 1 januari 2005 kompletterades lagen med en paragraf som kräver att bibliotek och bibliotekshuvudmän inom det allmänna biblioteksväsendet ska samverka och att kommuner och landsting ska anta planer för biblioteksverksamheterna. (SFS 2004:1261). Skolans läroplaner förtydligar ansvaret för elevers tillgång till bibliotek.

Biblioteket är kommunens vardagsrum, en rogivande mötesplats, där alla kan ta del av kultur, information och god tystnad på allas lika villkor. Biblioteket är en resurs när det gäller individens livslånga lärande, för bibliotekets verksamhet är ett fokus på både nytta och nöje. Det är viktigt att alla kan nå en demokratisk arena och ha fri tillgång till information.

Bibliotekssamarbete V8

Biblioteket ingår sedan 2005 i ett samarbete med sju andra bibliotek i inlandet kallat ”V8 Bibliotekssamverkan i Västerbottens inland”. De övriga biblioteken som ingår är: Dorotea, Lycksele, Malå, Norsjö, Storuman, Vilhelmina och Åsele. Syftet med samarbetet är att stärka biblioteken i Västerbottens inland, höja kvalitén och underlätta för inlandsborna att få tag på information och litteratur.

Biblioteket ska vara basen för lokal kulturverksamhet och värna om yttrandefriheten genom att skapa arenor för dialog, debatt och kunskapsutbyte. Bibliotekets öppettider ska så långt som möjligt anpassas till medborgarnas behov. Vi informerar om meröppet inför varje säsong i SorseleAktuellt samt om vilken service det är på Sorsele bibliotek.

Biblioteket ska vara tillgängligt för funktionshindrade. Den fysiska tillgängligheten ska förbättras innan 2022, enligt tillgänglighetsplanen 2018-2022. I bibliotekslagen §4 står det ”Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt personer med funktionsnedsättning, bland annat genom att utifrån deras olika behov och förutsättningar erbjuda litteratur och tekniska hjälpmedel för att kunna ta del av information.”

Biblioteket ska även underlätta för nysvenskar samt studie- och biblioteksovana att använda biblioteket. Den samiska nationella minoritetens behov av litteratur på deras språk ska tillgodoses så långt det går. De äldres behov av litteratur (bokpåsar) ska placeras ut på vårdhem och vårdinrättningar. Biblioteket tillhandahåller talböcker till alla låntagare med någon typ av läsnedsättning via Myndigheten för tillgängliga medier.

När det gäller inköp av media, ska allmänhetens önskemål ha ett starkt inflytande. Nya former av media ska inköpas och prövas i den takt som anses lämpligt efter samråd med länsbiblioteket och övriga bibliotek i länet. Ett brett utbud av media ska tillhandahållas för olika åldrar och intressen. Biblioteket ska följa med i den tekniska utvecklingen för att befästa och utveckla sin ställning som kommunens informationscentrum. MIK är en väg till ökad digital förståelse för olika målgrupper. Biblioteket ska tillhandahålla datorer med internetuppkoppling utan kostnad för låntagarna med undantag för utskrifter. Biblioteket erbjuder gratis wifi dygnet runt. Biblioteket ska samverka med andra aktörer på kulturområdet. Biblioteket ska förutom samarbetet med V8biblioteken, ingå i nätverk med andra bibliotek, studieförbund, organisationer, föreningar, turistbyrå och andra enheter inom kommunen som t.ex. näringslivsenheten. Biblioteket ska ha en central roll i demokrati- och kunskapsutvecklingen genom samverkan med Sorsele Lärcentrum och SFI, genom att ge förutsättningar för ett livslångt lärande. Samarbete ska ske med lokalt med Akademi norr och högskoleverksamhet för att ge en bra service till studerande och distansstuderande.

Prio för 2018 -2022

- Medier på andra språk, nå nya målgrupper genom marknadsföring, samverka med nya aktörer.
- Värdskapet är viktigt för alla, personal erbjuds utbildning inom området.
- Se över möbler och förbättra hyllor, skyltning, klassifikationssystem.
- Kulturarrangemang, som t.ex. författarbesök, poesikväll, sångafton, utställning.

Målområde barn- och skolbibliotek

10 § Enligt 2 kapitel § 36 skollagen (2010:800) ska elever i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ha tillgång till skolbiblioteket.

Sorsele bibliotek erbjuder ett integrerat folk- och skolbibliotek.

Barn- och ungdomslitteratur ska prioriteras vid inköp av media. Pedagoger och elever ges insyn och chans till medinflytande över hur kulturbidraget för barn- och ungdomslitteratur används. Tack vare bidrag från Statens kulturråd kan vi på biblioteket i många fall tillgodose skolans önskemål. Men vi kan endast få detta bidrag om medieanslaget från kommunen inte sänks.

Biblioteket, skolan och barnomsorgen ska gemensamt svara för läsfrämjande insatser. I rollen som skolbibliotek ska biblioteket vara tillgängligt i så stor utsträckning som möjligt under skoldagen, med hänsyn till bibliotekets resurser. Biblioteket ska stå till förfogande som en resurs när det gäller utbildning i bibliotekskunskap och MIK och stödja eleverna med media när de arbetar med olika temaområden.

Skolbibliotekets metodiska och pedagogiska modell

Skolbibliotekets verksamhet i Sorsele kommun utgår från den definition av skolbibliotek som Skolverket använder. Enligt den ska skolbiblioteket vara: ”... en gemensam och ordnad resurs av medier och information som ställs till elevernas och lärarnas förfogande och som ingår i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja elevernas lärande.”

Skolbiblioteket arbetar strukturerat med läsfrämjande såväl under skoltid som på barnens fritid. Individuella samtal samt dialog med större elevgrupper är vanligt förekommande. Skolbiblioteket möter barn i alla åldrar, föräldrar och har kontakt och samarbete med lärare. I uppdraget ingår medieöversyn och medieurval och för bibliotekets inköp av barn- och skolmedier. Skolbiblioteket samverkar med förskola och skola. Skolbiblioteket ansvarar för planering och genomförande av kulturarrangemang för barn och unga under skoltid tillsammans med Kulturen på Folkan.

Prio för 2018-2022

- Språkutvecklande och läsfrämjande, i samarbete med andra och med bland annat kultur som verktyg.
- Stödjande, för att elever ska nå kunskapsmålen så som de uttrycks i läroplanen.
- Delaktig i att söka av Skapande skola och Skapande förskola.

För de yngre

Biblioteket ska samverka med BVC och informera nyblivna föräldrar om läsningens betydelse. ”Barnens första bok” ska utdelas till samtliga nyfödda i kommunen och ”Barnens andra bok” ska utdelas till kommunens femåringar.

Prio för 2018-2022

- Sommarboken.
- Samråd med skolan om de rätta insatserna. Se trappan bilaga 5.
- Filialerna får så god service som möjligt utifrån våra resurser.

Målområden filialerna

Sorsele kommun har som strategi att stärka serviceorterna genom att samverka om kommunal service-informationsplattform för infopoint med en digital skärm och skrivare. På några av orterna som Ammarnäs och Gargnäs så har Sorsele bibliotek egna filialbibliotek. I Blattnicksele skall ett samarbete inledas med den lokala handlaren för utlänning och inlämning av böcker från V8biblioteken.

Ammarnäs

Ombyggnation av skolbyggnaden gör att biblioteket blir en del i serviceorten Ammarnäs. Kulturcentrum blir begreppet och kommer genomföras under denna period med utställningar, bildvisningar (bollhall), barnkultur.

I Ammarnäs ska avdelningen för barnfakta att märkas med klartext, gås igenom för eventuell gallring och uppdatering. När detta är färdigt ska avdelningarna för skönlitteratur för barn och unga märkas med klartext och gås igenom. Beståndet uppdateras utifrån önskemål från lärare och elever.

Skolan kommer besöka biblioteket under onsdagarna för att få boktips och låna. Förskolan kommer till biblioteket för sagostund med bibliotekarien.

När det gäller vuxen skön- och facklitteratur uppdateras beståndet i samråd med låntagare.

Samiska minoritetsspråken

5§ Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt de nationella minoriteterna och personer som har annat modersmål än svenska, bland annat genom att erbjuda litteratur på

1. De nationella minoritetsspråken,
2. Andra språk än de nationella minoritetsspråken och svenska, och
3. Lätt svenska.

Prio 2018-2022

-Samiska språket och kulturen skall stärkas, samisk kultur ska presenteras genom utställningar och bildvisningar i olika teman.

-Samverka med Samegården och Naturrum.

Gargnäs

Gargnäs är också en serviceort där biblioteket ligger i skolbyggnaden. Byggnaden kommer att skyltas och märkas upp på ett tydligt sätt vid vägen. Biblioteket är en filial som hanterar ett äldre bokinnehav samt konst- och utställningsmaterial.

Biblioteket har även en duk för att kunna titta på en filmprojektor då kan man ordna en filmkväll för ungdomarna i byn och ta dit föreläsare av något slag.

Barn- och skönlitteratur prioriteras med inköp och uppgradering av beståndet, Sorsele bibliotek sänder ner ett urval. Gallring påbörjas för att göra plats för andra medier.

Prio 2018-2022

-Skyltning

-Film och utställningsteman

-Inköp av barn- och skönlitteratur. Gallring gamla av beståndet

Målområde Kultur

Samverkan med kulturföreningar och organisationer inom kommunen samt i regionen stärker kulturens position både lokalt och regionalt. Sorsele identitet är urfolk samisk kultur samt nybyggarkulturen med flottarkulturen. Under ett år når Sorsele kommun olika medborgare och målgrupper, platser med kulturårshjulet.

Mötesplatser

Biblioteket och filialer

I Sorsele bibliotek ligger sedan 2002 en museihörna/Informations-Ö. Det formella ansvaret är fördelat på Västerbottens museum, Sorsele kommun biblioteket. Hörnan innehåller bl.a. montrar med samedräkter, och olika föremål med anknytning till hembygden. Biblioteket rymmer även en hel del konst, arkivmaterial, fotografier och pressklipp.

Alla tiders Sorsele är en samverkans form mellan Sorsele kommun, Västerbottens museum och kulturföreningar med planering och genomförande av olika kulturevent. Kommunen ska årligen utdela kulturstipendium till personer som verkar för den lokala kulturen och kulturbidrag till kulturföreningar. Stiftelsen Thea Hällbergs Sorsele Epos arbetas det med styrelsearbete och ordförandeskap stiftelsen Thea Hällbergs Sorsele – Epos. Släktforsknings böcker på 5 band samt ungdomsstipendium.

Folkan

Biosalong - dans och teater samt film och utställningsplats finns att tillgå på Folkan i Sorsele. För kultur, nöjen och populärkulturen är Folkan mötesplatsen för olika generationer med olika kulturformer.

Kulturav

Hembygdsområdet i Sorsele, på holmen i Sorsele samhälle skall drivas aktivt med uthyrning av lokaler samt skapa event med föreningar och organisationer. Sommarcafé, utställningar samt försäljning av slöjd prioriteras

Benstampen, ca 4 km utför Sorsele ligger Benstampen som under denna period skall rustas upp och renoveras med hjälp av Länsstyrelsen i Västerbotten samt Västerbottens museum.

Inlandsbanemuseet som ligger i järnvägsstationen Sorsele skall vara ett Visitor center för information året om.

Kulturmiljöer under denna period som skall utvecklas är Aivak Fjällägenhet, Lapplatsen i Ammarnäs samt Därraudden kåtaskola in vid Tjulträsk.

Kultur i civilsamhället

Kulturföreningar och kulturorganisationer, studieförbund har en viktig roll i Sorsele kommun genom samverkan och samarbete kan man uppnå gemensamma mål och målgrupper. 2 folkbildningsmöten per år skall hållas i Sorsele kommun

Prio 2018-2022

-Minst ett kulturprogram ska ha anknytning till hembygdens historia. Alla barn och ungdomar i kommunens barnomsorg och skola från tre till och med 16 år, ska ha upplevt och deltagit i minst ett kulturarrangemang per läsår. Det kan då handla om t.ex. musik, dans, författarbesök, konst, teater eller hembygdskultur.

Målområde Kulturskolan

Sorsele kommun utvecklar kulturskolan utifrån Kulturverksamheten inom dans- muntlig berättartradition samt inom musikområdet med mål att alla ungdomar – barn möjliggörs medverka med en mångsidig verksamhet av hög kvalitet.

Modern forskning är tydlig - musik utvecklar barns inläring och koncentrationsförmåga, stimulerar till goda relationer, ger ökad självkännet och medvetenhet om kropps- och finmotorik.

Musik och kultur står för de "kreativa" frågorna i samhällsutvecklingen. En väl fungerande kulturskola är en av förutsättningarna för ett rikt och varierat kulturliv i kommunen.

Kulturplatsen

Kulturplatsen fylls av dans - musik i alla dess former, både dag och kvällstid . Barn och ungdomar erbjuds undervisning både enskilt och i grupp. Platsen är en definition på Gula villan, Folkan , Gympasalen i Sorsele.

Kultur för alla

Kulturskolans utbildning främjar kreativitet, idérikedom och öppenhet mot olika kulturgrenar och arbetsformer. Lärarna anpassar undervisningsmetodiken efter elevens egna förutsättningar, behov och kreativitet är ledord i arbetet! Kulturskolan prioriterar utbildning för barn från årskurs fyra till Älvbrinken.

Prio 2018 -2022

- Starta kulturskolan 2019 i liten skala
- Anställa en kultur-musiklärare 2019
- Skriva avtal om lokaler, instrument mm
- Samverka med Sensus

Målområde Konstinköp

Konsten har en viktig roll i vårt samhälle eftersom konstnärer är de entreprenörer som bäst förmår att gestalta vår tid och ge impulser till att vidga våra vyer. Närvaron av konsten i vår offentliga miljö möjliggör möten och förmerar vår stadsmiljö. En konstsamling speglar både vår historia liksom vår tids sammanhang och även värden som demokrati och yttrandefrihet

Enprocentregeln, d v s att använda en procent av byggnadskostnader till konstnärlig utsmyckning, har funnits på riksplanel sedan 1937. Under 1930-talet lades grunden för en nationell kulturpolitik som syftade till att sprida god konst över landet och öka arbetstillfällena för svenska konstnärer. Målet är att ge ett rikare konstliv av hög kvalitet, en ökad kulturell delaktighet och en attraktivare livsmiljö.

Prio 2018-2022

- Få igenom KF beslutet om konstinköp 2019
- Sätta av fond-konto för konstinköp
- Ansvar för detta är kulturenheten

Om ekonomi

Behålla budgeten i balans är målet och söka utvecklingspengar för olika inköp, investeringar samt kulturupplägg. När det gäller samverkanspartners för utvecklingsprojekt är det Region Västerbotten, Kulturrådet, V8 i samverkan.

-Rambudget från Sorsele Kommun 2019-2022

-Samverkansbudget inom V8 med gemensamma kostnader, transporter, IT kostnader, hemsidan, personal

-Kulturaktiviteter får aktivitets nummer , föreläsningar, teater, musik.

-Mediainköp delas upp på följande, Barnboksinköp. Skolmedia, E-böcker, skönlitteratur,

Om kvalitet

Kvalitén för kultur- och biblioteksverksamheten ska säkras genom samverkan med V8-biblioteken, länsbiblioteket och andra bibliotek, personalens fortlöpande vidareutbildning, besök på mässor.

Uppföljningen skall göras i samråd med V-8 biblioteken. Biblioteket genomför systematiska uppföljningar genom nyckeltal. De nyckeltal biblioteket främst skall använda är:

-Utlån

-Utlån 0- 14 år

-Antal arrangemang som biblioteket

-Aktiva låntagare, ”meröppet” låntagare, fysiska besök

-Öppenhållanden h/vecka, öppenhållanden på filialerna

-KB – statistik

Kultur

Årets kulturkommun 2018-2019 skall årligen utvärdera kulturverksamheten som helhet.

Nytt för 2019. *barnkulturgrupp* ska årligen utvärdera den kulturella verksamheten för barn och ungdom. Gruppen ska bestå av bibliotekarie samt representanter från barnomsorg, grundskola och gymnasieskola.

Styrgruppen för ”alla tider Sorsele” ska träffas minst två gånger per år och utvärdera målen och verksamheten för Ön/hörnan. I styrgruppen ska ingå en representant vardera från Västerbottens museum, Sorsele hembygdsförening, Ammarnäs sameförening och byaföreningar, studieförbund.

Bilagor

Tillgänglighetsplanen

Årskulturhjulet

Trappan för skolbibliotek

Styrdokument – Kravspecifikation

FN: s - Barnkonvention

Unescos Folkbiblioteksmanifest

Unescos Skolbiblioteksmanifest

Bibliotekslagen SFS 2013:801

Skollagen SFS 2010:800

Regionalbiblioteksplan 2016-2019

Västerbottens läns Kulturplan 2016-2019

Samverkansavtal för V8

Avsiktsförklaring för V8

Sorsele Kommun vision och måldokument